

EU คุมเข้ม! เตือน 12 ครั้ง สินค้าเกษตรเวียดนามผิดมาตรฐาน เสี่ยงถูกเรียกคืน

1. เนื้อข่าว

ตามรายงานของสำนักงาน SPS (Viet Nam SPS Office) กระทรวงเกษตรและการพัฒนาชนบทเวียดนาม ระบุว่า ตั้งแต่ต้นปี 2568 ระบบความปลอดภัยด้านอาหารและอาหารสัตว์ของสหภาพยุโรป (The EU's food and feed safety system) ได้ออกคำเตือนถึง 12 ครั้งเกี่ยวกับการส่งออกอาหารและสินค้าเกษตรจากเวียดนาม โดยสินค้าดังกล่าวถูกแจ้งเตือน เรียกคืน หรือแม้แต่ทำลาย เนื่องจากไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่เข้มงวดของสหภาพยุโรป

สาเหตุหลักมาจากธุรกิจไม่ได้ลงทะเบียนผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมที่สหภาพยุโรปจัดอยู่ในประเภท อาหารใหม่ (Novel Foods) เช่น เยอร์มณีและออสเตรียตรวจพบเมล็ดโหระพาอบแห้ง (ใช้ในเครื่องดื่ม) และเนื้อหอยเชอร์รี่แอปเปิล (Apple snail meat) ซึ่งยังไม่ได้รับอนุญาตจากสหภาพยุโรป ส่งผลให้สินค้าถูกเรียกคืนหรือถอนออกจากตลาด

นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการแจ้งส่วนผสมผิดพลาด ส่งผลให้ฉลากสารก่อภูมิแพ้ไม่ถูกต้อง เช่น กุ้งชุบเกล็ดขนมปังแข็งแข็งไม่ได้ระบุว่าในส่วนผสมมีไข่ และผงมะม่วงหิมพานต์ออร์แกนิกไม่ได้แจ้งว่ามีถั่วลิสง ซึ่งนำไปสู่การเรียกคืนผลิตภัณฑ์ อีกปัญหาสำคัญคือ การใช้วัตถุเจือปนอาหารที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือใช้ในปริมาณเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ธุรกิจบางแห่งยังละเมิดข้อกำหนดเกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์ผสม (Composite Products) โดยไม่ผ่านการตรวจสอบด้านสัตวแพทย์หรือไม่แจ้งส่วนผสมที่มีแหล่งกำเนิดจากสัตว์ต่อศุลกากร

สำนักงาน SPS เวียดนามยังระบุว่า ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งขาดความเข้าใจในกฎระเบียบของสหภาพยุโรป เกี่ยวกับอาหารใหม่และผลิตภัณฑ์ผสม ในขณะที่บริษัทขนาดใหญ่ โดยเฉพาะบริษัทที่ได้รับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ได้รับผลกระทบน้อยกว่า เนื่องจากมีทีมเทคนิคเฉพาะทางที่สามารถติดตามและอัปเดตกฎระเบียบได้อย่างทันทั่วทั้ง

เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว สำนักงาน SPS แนะนำให้ผู้ประกอบการที่ต้องการส่งออกไปยังสหภาพยุโรป ศึกษากฎระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด โดยเฉพาะกฎระเบียบ (EU) 2015/2283 เกี่ยวกับอาหารใหม่ และรายชื่ออาหารใหม่ที่ได้รับอนุญาตภายใต้กฎระเบียบ (EU) 2018/1023 นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการติดฉลากสารก่อภูมิแพ้ให้ถูกต้องและใช้วัตถุเจือปนอาหารตามข้อกำหนด ทั้งนี้ การปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหารของสหภาพยุโรป ไม่เพียงแต่ช่วยคุ้มครองผู้บริโภค แต่ยังเสริมสร้างชื่อเสียงและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเวียดนามในตลาดสากล

(แหล่งที่มา <https://vietnamnews.vn/> ฉบับวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2568)

2. วิเคราะห์ผลกระทบ

ตลาดสหภาพยุโรป (EU) เป็นหนึ่งในตลาดที่มีข้อกำหนดด้านความปลอดภัยทางอาหารที่เข้มงวดที่สุดในโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผลิตภัณฑ์เกษตรและสัตว์น้ำที่นำเข้า ซึ่งต้องผ่านมาตรฐานด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและรักษาสิ่งแวดล้อม กฎระเบียบสำคัญที่ใช้บังคับมีทั้งหมด 3 ฉบับ ได้แก่

1) กฎระเบียบหมายเลข 178/2002 ถือเป็นกฎหมายหลักด้านความปลอดภัยอาหารของ EU กำหนดกรอบแนวทางพื้นฐานเกี่ยวกับการควบคุมอาหาร ครอบคลุมตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูป ไปจนถึงการจัดจำหน่ายสินค้าอาหารทุกประเภท โดยกำหนดให้ผลิตภัณฑ์ต้องสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Traceability) เพื่อให้สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของวัตถุดิบและกระบวนการผลิตได้อย่างโปร่งใส

2) กฎหมายว่าด้วยการปราศจากการทำลายป่าไม้ (EUDR – EU Deforestation Regulation) เป็นกฎหมายที่ออกแบบมาเพื่อป้องกันไม่ให้สินค้าที่เกี่ยวข้องกับการตัดไม้ทำลายป่าถูกนำเข้าสู่ตลาด EU ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนมกราคม 2568 โดยครอบคลุมสินค้า 7 ประเภท ได้แก่ กาแฟ น้ำมันปาล์ม ไม้ ยาง เนื้อวัว โกโก้ และถั่ว ซึ่งหากไม่มีหลักฐานยืนยันว่าแหล่งกำเนิดของสินค้านั้นไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดไม้ทำลายป่า จะถูกห้ามนำเข้า EU ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตร รวมถึงเวียดนาม ที่ต้องมีมาตรการตรวจสอบย้อนกลับและรับรองความยั่งยืนของสินค้าก่อนการส่งออก

3) กฎว่าด้วยการทำประมงผิดกฎหมาย (IUU) และข้อกำหนดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารผสม EU ใช้มาตรการควบคุมการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported, and Unregulated Fishing – IUU) เพื่อป้องกันไม่ให้สินค้าประมงจากแหล่งที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้าสู่ตลาด นอกจากนี้ ยังมีข้อกำหนดด้านผลิตภัณฑ์อาหารผสม (Composite Products) ที่มีส่วนประกอบจากสัตว์ เช่น นม ไข่ หรือเนื้อสัตว์ ซึ่งต้องได้รับการตรวจสอบและอนุมัติจากหน่วยงานด้านสัตวแพทย์ของ EU ก่อนการนำเข้า

จากมาตรการที่เข้มงวดเหล่านี้ ส่งผลให้ในปี 2567 เวียดนามได้รับคำเตือนจาก EU มากถึง 114 ครั้ง เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าจากปี 2566 และตั้งแต่ต้นปี 2568 EU ได้ออกคำเตือนเพิ่มเติมอีก 12 ครั้ง ต่อการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารของเวียดนาม สาเหตุหลักของการละเมิดมาตรฐานแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1) ไม่ลงทะเบียนผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของ "อาหารใหม่" (Novel Foods) ตามข้อกำหนดของ EU สหภาพยุโรปมีระเบียบที่เข้มงวดเกี่ยวกับอาหารใหม่ ซึ่งหมายถึงวัตถุดิบหรือส่วนผสมที่ไม่เคยใช้บริโภคในตลาด EU มาก่อน ตัวอย่างเช่น เมล็ดโหระพาอบแห้ง และเนื้อหอยเชอร์รี่แอปเปิ้ล ที่ถูกตรวจพบในเยอรมนีและออสเตรียแต่ยังไม่ได้รับอนุญาตจาก EU ทำให้สินค้าถูกเรียกคืนหรือถอนออกจากตลาด

2) แจ้งข้อมูลส่วนผสมไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะสารก่อภูมิแพ้ ผู้ประกอบการบางรายแจ้งข้อมูลส่วนผสมไม่ตรงกับความเป็นจริง ส่งผลให้ฉลากอาหารระบุข้อมูลผิดพลาด เช่น กุ้งชุบเกล็ดขนมปังแช่แข็งไม่ได้ระบุว่ามีส่วนผสม หรือผงมะม่วงหิมพานต์ออร์แกนิกไม่ได้แจ้งว่ามีถั่วลิสง ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคที่แพ้อาหาร จนนำไปสู่การเรียกคืนผลิตภัณฑ์

3) ใช้สารเติมแต่งอาหารผิดกฎหมายหรือเกินค่ามาตรฐานที่กำหนด EU กำหนดเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้สารเติมแต่งในอาหารอย่างเข้มงวด ทั้งในแง่ของประเภทและปริมาณที่อนุญาตให้ใช้ได้ หากมีการตรวจพบสารต้องห้าม หรือปริมาณที่เกินกว่ามาตรฐาน สินค้าจะถูกห้ามนำเข้าและอาจถูกทำลาย

4) ไม่ประกาศหรือกักกันสัตว์ในผลิตภัณฑ์ผสมตามข้อกำหนดศุลกากร สินค้าที่มีส่วนประกอบจากสัตว์ เช่น นม ไข่ หรือเนื้อสัตว์ ต้องผ่านกระบวนการกักกันและตรวจสอบโดยหน่วยงานด้านสัตวแพทย์ของ EU หากพบว่าผู้ส่งออกไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด หรือไม่แจ้งข้อมูลที่ถูกต้อง อาจส่งผลให้สินค้าถูกปฏิเสธการนำเข้า

ความเข้มงวดที่เพิ่มขึ้นของสหภาพยุโรปไม่ได้เป็นเพียงมาตรการปกป้องผู้บริโภค แต่ยังเป็นแรงผลักดันให้ประเทศผู้ส่งออก เช่น เวียดนาม ต้องยกระดับมาตรฐานสินค้าให้สอดคล้องกับข้อกำหนดสากล การปรับตัวให้สอดคล้องกับกฎระเบียบเหล่านี้จะช่วยให้เวียดนามสามารถรักษาตลาดส่งออกสำคัญนี้ไว้ได้ รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตรและอาหารเวียดนามในเวทีโลก

3. นำเสนอโอกาส/แนวทาง

สหภาพยุโรป (EU) เป็นตลาดที่มีข้อกำหนดด้านความปลอดภัยทางอาหารที่เข้มงวดมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตร รวมถึงเวียดนาม ซึ่งได้รับคำเตือนหลายครั้งจาก EU เกี่ยวกับการละเมิดมาตรฐานด้านความปลอดภัยของอาหาร ทำให้ผลิตภัณฑ์บางรายการถูกเรียกคืนหรือถูกปฏิเสธการนำเข้า ส่งผลให้ EU เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ที่นำเข้าจากเวียดนาม โดยกำหนดอัตราการตรวจสอบที่จุดผ่านแดนของสินค้าบางประเภท ได้แก่ ทุเรียน ร้อยละ 20 แก้วมังกร ร้อยละ 30 และพริกกับกระเจี๊ยบเขียว ร้อยละ 50 นอกจากนี้ สินค้ากลุ่มแก้วมังกร พริก และกระเจี๊ยบเขียว ยังต้องมีใบรับรองผลการวิเคราะห์สารพิษตกค้างแนบไปกับสินค้าก่อนการส่งออกไปยัง EU ซึ่งทำให้ต้นทุนการตรวจสอบและการปฏิบัติตามมาตรฐานของผู้ส่งออกเวียดนามสูงขึ้น อีกทั้งกระบวนการนำเข้าสินค้าสู่ตลาด EU ต้องใช้เวลานานขึ้น มาตรการที่เข้มงวดเหล่านี้อาจส่งผลให้สินค้าบางรายการของเวียดนามสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายเล็กที่ขาดความพร้อมในการปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด

เพื่อรักษาตลาดส่งออกสินค้าเกษตรไปยัง EU ผู้ประกอบการเวียดนามจำเป็นต้องดำเนินการปรับมาตรฐานที่สำคัญ โดยต้องพัฒนากระบวนการผลิตและตรวจสอบคุณภาพสินค้าให้สอดคล้องกับมาตรฐานของ EU อย่างเข้มงวด ตั้งแต่ขั้นตอนการเพาะปลูก การใช้สารเคมีทางการเกษตร ไปจนถึงการบรรจุและขนส่ง พร้อมทั้งตรวจสอบกฎระเบียบเกี่ยวกับ "อาหารใหม่" (Novel Foods) ตามระเบียบ (EU) 2015/2283 และรายการอาหารที่ได้รับอนุมัติภายใต้ระเบียบ (EU) 2018/1023 เพื่อป้องกันไม่ให้ผลิตภัณฑ์ถูกปฏิเสธหรือเรียกคืน นอกจากนี้ ผู้ประกอบการต้องปรับปรุงการติดฉลากและการแจ้งข้อมูลผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะการระบุสารก่อภูมิแพ้ให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของ EU รวมถึงร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเกษตรและการพัฒนาชนบทเวียดนาม เพื่อรับข้อมูลล่าสุดเกี่ยวกับกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยั่งยืนในตลาด EU ที่มีมาตรฐานสูง

แม้ว่ามาตรการของ EU จะส่งผลกระทบต่อตลาดส่งออกของเวียดนาม แต่ก็ยังเป็นโอกาสให้ผู้ประกอบการไทยสามารถขยายตลาดสินค้าเกษตรและอาหารไปยัง EU ได้ โดยการสร้างความแตกต่างผ่านมาตรฐานคุณภาพ เช่น การใช้เครื่องหมายรับรองคุณภาพ "Thai Select" สำหรับผลิตภัณฑ์อาหารไทย และ "EU Organic" สำหรับผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกที่เป็นไปตามมาตรฐานของ EU ซึ่งช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคในยุโรป นอกจากนี้ ผู้ประกอบการไทยควรศึกษาระเบียบของ EU อย่างละเอียด เพื่อให้แน่ใจว่าผลิตภัณฑ์สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดได้ครบถ้วน ลดความเสี่ยงในการถูกปฏิเสธการนำเข้า ควบคู่ไปกับการปรับปรุงกระบวนการผลิตและการจัดการห่วงโซ่อุปทานให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาด EU อีกทั้งควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรสนับสนุนการส่งออก เช่น กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) เพื่อรับข้อมูลอัปเดตเกี่ยวกับกฎระเบียบของ EU และแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับตลาด